

Projekt

z dnia 23 września 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR V.4.2024
RADY POWIATU ŻAGAŃSKIEGO**

z dnia 30 września 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Psychologiczno - Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Powiecie Żagańskim, na lata 2024 – 2028”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj.Dz.U. z 2024 r. poz. 107), art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. z 2024 r. poz. 424) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Psychologiczno - Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Żagańskim, na lata 2024 – 2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Żagańskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr V.4.2024
Rady Powiatu Żagańskiego
z dnia 30 września 2024 r.

**RAMOWY PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ,
na lata 2024-2028**

Przemoc domowa jest zjawiskiem uwarunkowanym wieloczynnikowo, wpływającym negatywnie zarówno na jednostkę, rodzinę jak i społeczeństwo. Osobom doświadczającym przemocy odbiera poczucie bezpieczeństwa i godność, niszczy poczucie własnej wartości i wiarę w prawo do szczęścia. Przemoc wyznacza inny rytm życia - od ataku do ataku. Realizując zapisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wszystkie samorządy gminne w powiecie żagańskim powołały na swoim terenie zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, których zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Są to zadania zapobiegawcze mające na celu zmniejszenie skali zjawiska. Zespoły interdyscyplinarne tworzą grupy robocze, które mają na celu pracę z konkretną rodziną, w której występuje przemoc. Do zadań takiej grupy należy między innymi opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy. Powstrzymywanie przemocy domowej i zapobieganie temu zjawisku, które leży w gestii wielu podmiotów (członków zespołów interdyscyplinarnych, grup roboczych) wymaga skupienia na obu stronach diady: osoba stosująca przemoc w rodzinie – osoba doznająca przemocy. Powszechna jest praca i wsparcie dla osoby doznającej przemocy w rodzinie. Niestety, nadal niewielka jest oferta pomocy dla osób stosujących przemoc domową. Jako społeczeństwo raczej jesteśmy skłonni potępiać i karać sprawców przemocy, niż rozważać co jest przyczyną ich zachowania i pomagać im w nabywaniu umiejętności radzenia sobie z agresją, emocjami, rozwiązywania konfliktów. Mało powszechne jest podejmowanie pracy z osobą stosującą przemoc w ramach oddziaływań korekcyjno -edukacyjnych czy pomocy psychologicznej, terapeutycznej. Dostępność miejsc udzielających pomocy tej grupie osób także jest ograniczona. Jednak by skutecznie przeciwdziałać zjawisku przemocy konieczne jest stymulowanie procesu samoświadomości osób stosujących przemoc poprzez pracę nad ich motywacją do zmiany. Kodeks Karny jasno określa konsekwencje stosowania przemocy. Jeśli sprawcy staną przed sądem i poniosą karę, to czy rzeczywiście przerywa to stosowanie przez nich przemocy? Czy sprawia, że przemyśla swoje zachowanie i wyciągną wnioski? Czy dokona się w nich wewnętrzna zmiana, która sprawi, że podniesienie na kogoś ręki przestanie być schematem działania i reagowania? Czy samo uznanie przez sąd winy i wymierzenie kary, najczęściej z warunkowym zawieszeniem wykonania, zmieni sytuację w rodzinie uwikłanej w przemoc? Z doświadczeń pracy specjalistów pracujących z osobami stosującymi przemoc domową oraz osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy domowej w ramach prowadzonych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, konsultacji psychologicznych czy też rozmów prowadzonych podczas posiedzeń grup roboczych wynika, że wielu sprawców przemocy potrzebuje wsparcia w dokonywaniu zmiany zachowań przemocowych, kształtowaniu motywacji do podejmowania zmiany zachowań przemocowych, identyfikowaniu, nazywaniu i wyrażaniu emocji, poznaniu przyczyn i mechanizmów zachowań. Wskazane jest też wypracowanie empatii, uświadomienie, co czuje ofiara, jaką krzywdę, nie tylko fizyczną, ale również emocjonalną, wyrządza przemoc. Niezbędne jest więc stworzenie możliwości sprawcom, by mieli przestrzeń do dokonania w sobie zmiany, która zapewni wyeliminowanie u nich zachowań przemocowych. Z uwagi na powyższe został przygotowany niniejszy program. Część osób stosujących przemoc domową nie dostrzega potrzeby zmiany swojego zachowania upatrując przyczynę ich agresji poza swoją osobą. Dlatego też istotne jest stworzenie im możliwości do pracy nad sobą m.in. poprzez uczestnictwo w programie psychologiczno -terapeutycznym, którego elementem jest praca nad poszerzeniem świadomości i kształtowaniu motywacji do zmiany zachowań przemocowych poprzez wskazywanie możliwych korzyści ze zmiany jak i strat wynikających z jej braku.

Realizacja programu psychologiczno -terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową pozwoli na podejmowanie efektywnych działań wobec sprawców przemocy, a tym samym wpłynie na zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w życiu rodzinnym i społecznym.

Realizacja programu wynika z założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Cele Programu :

Podstawowymi celami realizacji programu jest m.in.:

- zatrzymanie przemocy w rodzinach osób uczestniczących w programie;
- Wzbudzenie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- Nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- poprawa jakości życia rodzin dotkniętych przemocą, poprzez rozwijanie i utrwalanie kompetencji sprawców przemocy w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi bez stosowania przemocy,
- zmiana wzorców zachowań przemocowych,
- kształtowanie umiejętności psychospołecznych (asertywności, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych),
- rozwijanie zdolności samoakceptacji,
- rozwijanie umiejętności budowania relacji rodzinnych, partnerskich.

Adresaci programu:

Adresatami programu są:

- osoby stosujące przemoc domową zamieszkujące na terenie powiatu żagańskiego zgłaszające się samodzielnie,
- osoby stosujące przemoc domową zamieszkujące na terenie powiatu żagańskiego kierowane przez podmioty i instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
- osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym, ale wykazują świadomość i gotowość do pracy nad poprawą relacji rodzinnych;
- osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty” kierowane przez zespoły interdyscyplinarne;
- zakończyły program psychoterapii uzależnień – w przypadku, gdy są uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.

Pierwszeństwo uczestnictwa w programie mają osoby, które ukończyły program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową oraz osoby skierowane do programu na podstawie orzeczenia sądu.

Rekrutacja:

Rekrutację do programu prowadzi się m.in. w oparciu o:

- działania informacyjne o programie (rozpowszechnianie informacji o możliwościach korzystania z programu, jego istocie, miejscu i sposobie realizacji itp. – ogłoszenia na stronach internetowych, broszury, ulotki, kampanie społeczne),
- rozmowy motywujące z osobami, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny;
- współpracę z instytucjami, in. zakładami karnymi, aresztami śledczymi, sądami, prokuraturą, Policją, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej (przekazywanie informacji, spotkania, konferencje).

Rekrutacja będzie dokonywana poprzez specjalistów realizujących program. Będzie ona zawierać działania diagnostyczne zgodnie z kwestionariuszem rekrutacyjnym.

Z każdym zakwalifikowanym uczestnikiem, który wyrazi pisemną zgodę na udział w programie zostanie zawarty kontrakt terapeutyczny określający zasady udziału w programie, w tym warunki jakie należy spełnić by program ukończyć. Ponadto, kontrakt będzie określał okoliczności powodujące wykluczenie z programu, a także zobowiązanie uczestnika do zaprzestania stosowania przemocy domowej oraz oczekiwania uczestnika wobec terapii i przyszłego życia.

Formy pracy:

Program psychologiczno-terapeutyczny prowadzi się w formie spotkań:

- indywidualnych
- grupowych (min. 4 osoby)

Przyjmuje się, że czas uczestnictwa w programie powinien wynosić nie mniej niż 15 godzin zegarowych dla 1 osoby. Liczba godzin może zostać zwiększona.

Sesje grupowe odbywają się w grupie liczącej od 4 do 14 osób i trwają w wymiarze nie krótszym niż 15 godzin zegarowych, raz w tygodniu, w systemie grupy zamkniętej.

Należy wykorzystać różne metody i formy zajęć: wykłady, analiza przypadku, rozmowa terapeutyczna, treningi umiejętności, konsultacje, itp.

Zajęcia psychologiczno-terapeutyczne powinny opierać się głównie na:

- treningu zastępowania agresji;
- treningu umiejętności społecznych;
- treningu asertywności;
- elementach Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach.

Działania podejmowane w ramach programu będą dokumentowane przez prowadzących w sposób odpowiedni do formy zajęć. Obecność uczestników na spotkaniach będzie potwierdzana listami obecności podpisanymi przez uczestników.

Miejsce prowadzenia programu

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne winny być realizowane poza miejscem udzielania pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej. Określa się:

- dozwolone miejsca realizacji oddziaływań:
 - zakłady karne, ośrodki i poradnie leczenia uzależnień,
 - powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej – poza godzinami pracy,
 - inne miejsca wynajęte na ten cel, w których nie udziela się pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy,
- niedozwolone miejsca realizacji oddziaływań:
 - specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
 - ośrodki interwencji kryzysowej,
 - powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej – w godzinach udzielania pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy, tj. gdy istnieje prawdopodobieństwo spotkania się ofiary i sprawcy.

Realizatorzy mogą korzystać z lokali wynajmowanych, udostępnianych przez inne podmioty na zasadach porozumień bądź w innym trybie.

Ewaluacja i monitoring:

Monitoring prowadzi się na bieżąco, przez cały okres jego trwania i do 3 lat po ukończeniu programu, w następujących odstępach czasowych:

- monitoring po upływie 12 miesięcy od zakończenia programu,
- monitoring po upływie 24 miesięcy od zakończenia programu,
- monitoring w 36 miesiącu po zakończeniu programu.

Działania powyższe przeprowadza się w oparciu o wypełnioną przez uczestników programu ankietę ukierunkowaną na uzyskanie niezbędnych informacji przed rozpoczęciem programu, w trakcie jego realizacji oraz po zakończeniu oddziaływań. Ankiety należy opatrzyć datami wypełnienia.

W trakcie realizacji programu, w którym uczestniczą osoby kontaktujące się z członkami rodziny, pożądanym jest monitorowanie zachowań i sytuacji rodzinnych, tj. okresowe uzyskiwanie informacji o rzeczywistej sytuacji w rodzinie w zakresie związanym z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Realizatorzy:

Realizatorami programu mogą być:

- realizatorzy programu korekcyjno -edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową z udokumentowanym doświadczeniem minimum pięciu edycji prowadzenia programu korekcyjno – edukacyjnego,
- psychologowie z udokumentowanym doświadczeniem pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i posiadanie zaświadczenia o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin;
- psychoterapeuci z udokumentowanym co najmniej dwuletnim doświadczeniem w pracy psychoterapeutycznej,
- terapeuci z udokumentowanym przygotowaniem do prowadzenia terapii i udokumentowanym doświadczeniem pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Realizatorzy zostaną wyłonieni w drodze otwartego konkursu ofert.

Zakończenie programu

Zakończenie programu łączy się z oceną dokonaną zarówno przez prowadzących program lub/i członków grupy. Ocenie podlegają:

- obecność na spotkaniach, 80% godzin zrealizowanych w ramach programu;
- zaangażowanie;
- przestrzeganie warunków/reguł uczestnictwa w programie;
- przestrzeganie zasad pracy w grupie.

Osobom spełniającym określone programem kryteria wydaje się zaświadczenie o ukończeniu programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych, ze wskazaniem liczby godzin zajęć programu oraz liczby godzin zajęć, w których uczestnik wziął udział.

Dokumentacja z realizacji programu

- a) Wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego muszą być dokumentowane.
- b) Dokumenty należy opatrzyć datami i podpisami osób je sporządzających.
- c) Dokumentacja winna obejmować w szczególności:
 - na etapie rekrutacji – orzeczenie sądu, informacja z Policji, zespołu interdyscyplinarnego, od kuratora, wnioski o przyjęcie itp.,

·na etapie przeprowadzenia diagnozy – dokumenty istotne z punktu widzenia zakwalifikowania danej osoby do programu, informacje dotyczące sytuacji życiowej i funkcjonowania uczestników, w tym: okoliczności przystąpienia do programu, form stosowanej przemocy; potwierdzenie zakwalifikowania do programu wraz z uzasadnieniem, bądź odmowa udziału z podaniem jej przyczyn itp.,

·w trakcie realizacji zajęć – kontrakt, scenariusze zajęć, indywidualne karty uczestników programu, dokumentacja z ćwiczeń, listy obecności (poświadczone podpisami osób prowadzących zajęcia), dzienniki z prowadzonych zajęć, ankiety, notatki prowadzących zajęcia, dokumentacja z przeprowadzenia diagnozy pogłębionej itp.,

·podczas działań monitorujących i ewaluacyjnych – ankiety, opinie, notatki, dokumenty potwierdzające monitorowanie sytuacji w rodzinie, kontakt z instytucjami itp.,

·po zrealizowaniu oddziaływań – zaświadczenia o udziale w zajęciach/ ukończeniu programu, sprawozdania z prowadzonych oddziaływań, inne podsumowania,

·inne, tj.: karty obserwacji, historie przemocy, kwestionariusze ewaluacyjne, prace uczestników, protokoły itp.

d) Sprawozdanie powinno zawierać in.:

·nazwę programu, miejsce i termin realizacji programu, liczbę godzin, terminy zajęć;

·charakterystykę uczestników programu i przebiegu zajęć (liczba osób, które przystąpiły do programu/ ukończyły program/ przerwały udział w programie, przyczyny przerwania programu, frekwencja (ilość godzin), sposób zgłoszenia do programu, liczba wydanych zaświadczeń o udziale/ ukończeniu, liczba spotkań dodatkowych (np. praca indywidualna, konsultacje z partnerem/partnerką);

·opis działań podejmowanych w trakcie realizacji programu wraz ze wskazaniem stopnia realizacji zakładanych celów;

·ocenę i wnioski prowadzących program, analizę wyników uzyskanych w toku ewaluacji, a także dokumentację z realizacji.

Finansowanie:

Środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa. Środki przekazywane przez wojewodę na dany rok kalendarzowy w ramach złożonego i pozytywnie rozpatrzonego wniosku.

UZASADNIENIE

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Celem ustawy jest zwiększenie skuteczności działań zapobiegających przemocy domowej oraz działań eliminujących tę przemoc. Realizując zapisy powyżej przytoczonej ustawy, został opracowany Powiatowy Program Psychologiczno – Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Żagańskim na lata 2024 -2028, którego celem jest zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w życiu rodzinnym i społecznym oraz zwiększenie efektywności działań wobec sprawców przemocy domowej.

Realizacja niniejszego programu jest rozszerzeniem oferty pomocy dla osób stosujących przemoc domową realizowanej w powiecie żagańskim.

Program został opracowany i będzie wdrażany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu Mając na uwadze realizację ustawowego zadania pomocy społecznej wynikającego z art. 7 pkt 7 tj. udzielanie pomocy społecznej osobom i rodzinom między innymi z powodu przemocy domowej, w pełni uzasadnione jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Programu Psychologiczno - Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Anna Kulczyńska
Dyrektor Powiatowego
Centrum Pomocy Rodzinie